

Zpráva o situaci řecké menšiny v České republice za rok 2003

1. Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků řecké menšiny a její geografické usídlení

Snahou všech řeckých organizací je dlouhodobé a systematické zjišťování počtu příslušníků řecké menšiny na území České republiky. Jednotlivé Řecké obce vytváří vlastní přehledy občanů. Na základě vzájemné spolupráce odhadujeme celkový počet přibližně 5 000 osob.

Řecká komunita se nachází na celém území České republiky. Nejvíce Řeků žije v Moravskoslezském kraji (Krnov, Ostrava, Šumperk, Jeseník, Třinec, Karviná, Bohumín, Havířov, Vrbno pod Pradědem, Město Albrechtice, Osoblaha, Dívčí Hrad, Rudoltice, Krásné Loučky, Staré Purkartice, Jindřichov, Zlaté Hory) v Jihomoravském kraji (Brno, Znojmo, Mikulov, Hevlín) a v Praze. Osamocené rodiny se nacházejí i v dalších místech: Jablonec nad Nisou, Liberec, Hradec Králové, Jihlava, Vyškov, Olomouc, Strážnice.

2. Přehled o organizacích

2.a/ Typy organizací a jejich organizační struktury

Občanská sdružení:

Asociace Řeckých obcí v České republice (AŘO ČR)

Lyceum Řekyň v České republice

Česká společnost novořeckých studií

Společnost přátel Nikose Kazantzakise

Klub přátel Řecka

Ostatní:

Hellenika nadační fond

AŘO ČR uskutečňuje své cíle zejména prostřednictvím organizačních jednotek, které jsou samostatnými právními osobami a mají způsobilost jednat vlastním jménem, tedy i nabývat vlastním jménem práva a povinnosti. Organizačními jednotkami AŘO ČR je 12 Řeckých obcí.

Lyceum Řekyň vzniklo v České republice již v roce 1910. V současné době má Lyceum celkem 67 poboček, z toho 50 působí v samotném Řecku. Lyceum Řekyň v České republice je „nejmladší“ pobočkou dle svého vzniku v roce 2000 z celkového počtu 17 zahraničních Lyceí.

Česká společnost novořeckých studií je členem Evropské společnosti novořeckých studií, která sídlí ve Štrasburku a má dalších 21 poboček. Dále je společnost členem Rady českých vědeckých společností AV a udržuje styky s partnerskými organizacemi, např. v Bratislavě, Vídni, Záhřebu, Varšavě atd.

2.b/ Členská základna

Asociace řeckých obcí v ČR: 758 členů ve 12 obcích : Praha 110 (neaktualizováno), Krnov 100 (neaktualizováno), Ostrava 87 (neaktualizováno), Brno 70 (neaktualizováno), Šumperk 69 (neaktualizováno), Krnov-město 59, Třinec 58, Karviná 54 (neaktualizováno), Bohumín 50 (neaktualizováno), Jeseník 47, Havířov 36 (neaktualizováno), Vrbno pod Pradědem 18 (neaktualizováno).

Lyceum Řekyň v ČR: 155 členů

Česká společnost novořeckých studií: 69 členů

Společnost přátel Nikose Kazantzakise: 51 členů (neaktualizováno)

Klub přátel Řecka : 164 členů

2.c/ Priority

Cílem Asociace řeckých obcí ČR je zejména prohlubování a podpora přátelských vztahů mezi Řeky žijícími v České republice a Českou republikou, zejména na poli kulturním a společenském; podpora a rozvoj řecké identity prostřednictvím kulturních a vzdělávacích akcí, zachování a rozvíjení řeckého jazyka; uchovávání a rozvoj vztahů s mateřskou vlastí, včetně společenské a hmotné pomoci krajanům od orgánů a institucí jak Řecké republiky, tak jiných; šíření odkazu řecké kultury prostřednictvím vzdělávacích institucí, pořádáním přednášek a seminářů, seznamování s novodobou řeckou kulturou, pořádání akcí folklorně hudebních a tanečních, sportovní aktivity, vydavatelská a publikační činnost, práce s dětmi a mládeží.

Cílem Lycea Řekyň v České republice je uchovávání řeckých zvyků a tradic, studium a pěstování folklórního umění; podpora ženy a morální podpora matky a dítěte. Cíle Lycea jsou zejména studium a uchovávání národních krojů, jejich prezentace pomocí přehlídek; studium lidových tanců a písní, jejich zapisování, přesné dodržování a prezentace formou tanečních vystoupení a hudebních představení; organizování výstav řeckého lidového umění a péče o jeho uchování; organizování vzdělávacích programů; organizování seminářů a přednášek; vydávání publikací, knih, zvukových a audiovizuálních nosičů.

Cílem České společnosti novořeckých studií je podpora vědeckého studia a výuky novořeckého jazyka, literatury, historie a kultury.

Cílem Společnosti přátel Nikose Kazantzakise je podporovat nejrůznějším způsobem dílo Nikose Kazantzakise, spisovatele a básníka; shromažďovat a rozšiřovat veškeré dokumenty týkající se jeho písemného projevu; uvést v povědomí a navštívit muzeum „Nikose Kazantzakise“ umístěné ve Varvari-Myrtia a „Krétské historické muzeum“, umístěné v Hérakliu; organizovat návštěvy míst, kde žil Nikos Kazantzakis.

Posláním Klubu přátel Řecka je vyvíjení a podpora kulturních a jiných všeobecně prospěšných činností přispívajících k vzájemnému poznávání a sbližování české a řecké národní kultury a k zachování národního povědomí řecké diaspory v ČR, jakož i péče o odkaz první předsedkyně KPR Mgr. Lidie Kopecké.

Účelem nadačního fondu Hellenika je podpora kultury řecké menšiny žijící v Brně a přilehlých oblastech, zejména k uchování a rozvoji řeckého jazyka, pěstování tradic a folklórního umění a k zachování řeckého kulturního povědomí.

d/ Hlavní akce v každoročním plánu činnosti organizací

Hlavní akce Asociace řeckých obcí v České republice: výuka řeckého jazyka, kulturní a společenské akce ke státním svátkům, významným dnům a výročí Řecké republiky (25.3.1821, 28.10.1940, velikonoční svátky „Pascha“, krájení novoročního koláče „Vasilopita“); Řecké dny v Brně a v Krnově; letní tábor pro děti s výukou řeckého jazyka pořádaný ŘO Krnov-město; pořádání tanečních večerů s lidovou řeckou hudbou; karneval; kurzy řecké kuchyně; přednášky; setkání dětí a rodičů u příležitosti „Agios Nikolaos“ s mikulášskou besídkou; besedy s důchodci; šachový a fotbalový turnaj; zájezdy.

Hlavní akce Lycea Řekyň v České republice: výuka řeckých tanců, organizace seminářů řeckých tanců pro děti a mládež z celé České republiky; prezentace tradičních řeckých tanců a realizace vystoupení souboru Lycea Řekyň v ČR při příležitosti významných kulturních a společenských událostí; v roce 2003 soubor předvedl své taneční umění u příležitosti zahájení pravoslavného nového roku v Brně, v Národním muzeu v Praze u příležitosti otevření výstavy „Řecký šperk“ (jedinečná kulturní událost připravená u příležitosti předsednictví Řecka v EU a připravovaného vstupu ČR do Evropského společenství) a u příležitosti státního svátku Řecka i na dnech Evropy v Brně. Tanečníci vystoupili v rámci projektu „Návraty ke kořenům v Brně“ a reprezentovali řeckou menšinu na 5. Mezinárodním folklorním festivalu v Praze „Praha srdce národů“, 5. MFF „Otvára sa letu brána“ v Povážské Bystrici, 58. MFF Strážnice v pořadech „Přišli hosté z daleka i blízka“, „Domovina“, „S vínem před branami“. Tanečníci souboru Lycea Řekyň v České Republice se zúčastnili Evropského setkání národnostních a etnických menšin v polské Legnici na MFF „Pod Kyczera“ a též Řeckých dnů v Krnově. Nejmladší tanečníci vystoupili na XIV. MFF Brno 2003 a u příležitosti Týdne národnostních menšin v Knihovně Jiřího Mahena. Závěrečná prezentace řeckého lidového umění byla v Brně ve vánočním pořadu „Žijeme v jednom městě. Lyceum pokračovalo v prezentaci ručně zhotovených tradičních řeckých předmětů a řeckých pokrmů; zorganizovalo První velikonoční zábavu v Krnově a besedy k různým tématům např. „Tradice a zvyky jarního a velikonočního období“; zhotovilo ženské a mužské kroje z národopisné oblasti Řecka z Epiru.

Hlavní akce České společnosti novořeckých studií: přednášky např. „Athény v 19. století od vyhlášení hlavním městem až po první mezinárodní olympijské hry“, „Jeremiada“, „Prozaikové tzv. soluňské školy 1930-1940“, „Od Krumbachera po Každana-století změn v přístupu k byzantské literatuře“, „Užitečnost novořeckých studií pro jiné univerzitní obory“; publikování sborníku s přehledem přednášek konaných v daném roce.

V každoročním plánu činnosti Klubu přátel Řecka je lednové setkání členů Klubu přátel Řecka, Řecké obce Praha a Společnosti přátel Nikose Kazantzakise, spojené s tradičním řeckým přivítáním nového roku *kopsimo pitas* a přednáškou z oblasti řecké kultury. Kolektivní účast členů Klubu přátel Řecka na akcích jiných organizátorů, věnovaných řecké kultuře, zejména na folklorních festivalech s účastí řeckých tanečních souborů ČR. Pravidelná služba členky Klubu přátel Řecka v Řecké knihovně čtenářům z řad členů KPŘ a Řecké obce Praha a veřejnosti. Přednášky o řecké literatuře, dějinách a jiných řeckých námětech. Podpora činnosti řeckého tanečního a pěveckého souboru Akropolis z Prahy. Autobusový zájezd do míst spjatých s řeckou kulturou nebo s historií příchodu a pobytu Řeků v ČR. Podpora prezentace řecké kultury (v roce 2003 dar Národnímu muzeu v Praze v částce 10.000,- Kč z odkazu první předsedkyně L. Kopecké na restaurování řeckého keramického kráteru z antické sbírky NM). Mimo plán činnosti se členové klubu Mgr. Antula Botu a Mgr. Milan Konečný věnují archivnímu studiu dějin řecké diaspory v ČR a připravují knihu s pracovním názvem *Řecký lid v českých zemích*. Mgr. Antula Botu se zúčastnila v roce 2003 vědeckých symposií v Řecku a v Maďarsku, věnovaných řecké emigraci v evropských zemích.

V Maďarsku byla navázána spolupráce s Řeckou samosprávou v Budapešti, která nyní zasílá do Prahy pro čtenáře Řecké knihovně své řecké časopisy.

Hlavní programy nadačního fondu Hellenika: Řecké kulturní, vzdělávací a společenské centrum v metropoli Moravy; Uchování a rozvoj kultury a identity řecké minority v ČR; Řecké dny v Brně, např. zorganizování diskusního kulatého stolu na téma „Postavení řecké menšiny v ČR a nenahraditelná úloha neziskových organizací pro zachování její identity“.

2.e/ Prezentace organizace v dálkově přístupném informačním systému (Internet)

www.dialogos-kpr.cz (Klub přátel Řecka, Řecká obec Praha)

www.sweb.cz/hellenika (Hellenika nadační fond, Řecká obec Brno, Lyceum Řekyň v ČR, Česká společnost novořeckých studií)

www.rokm.aktualne.cz (Řecká obec Krnov-město)

www.reckaobec.zde.cz (Řecká obec Ostrava)

<http://mujweb.cz/www/csspnk/index.htm> (Společnost přátel Nikose Kazantzakise)

3. Podmínky výkonu práv řecké menšiny

3.a) Sdružování

Osoby řeckého původu a jejich rodinní příslušníci se dobrovolně sdružují ve dvou občanských sdruženích, kterými jsou Asociace řeckých obcí v ČR a Lyceum Řekyň v ČR. Ostatní občanská sdružení Klub přátel Řecka, Společnost přátel Nikose Kazantzakise a Česká společnost novořeckých studií nejsou přímými nositeli menšinového hnutí, ale spolupracují s ostatními řeckými organizacemi v České republice i v zahraničí.

3.b) Účast na řešení záležitostí, které se týkají práv řecké menšiny (spolupráce s orgány samosprávy a státní správy, účast zástupců menšiny v orgánech samosprávy, výborech pro národnostní menšiny na úrovni krajů, magistrátních měst a obcí)

Řecká menšina je zastoupena v Radě vlády pro národnostní menšiny jedním zástupcem, který je zároveň i členem Výboru Rady vlády pro národnostní menšiny pro spolupráci s orgány samosprávy. Řecká menšina má od roku 2002 svého zástupce i ve Výboru Rady vlády pro národnostní menšiny pro dotační politiku, v poradním orgánu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro záležitosti národnostních menšin, v Poradním sboru náměstka ministra kultury pro otázky národnostní kultury, v mediální komisi rozhlasu a televize. Od roku 2003 jsou příslušníci řecké menšiny také členy ve výběrové dotační komisi Ministerstva kultury pro oblast podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin a v poradní skupině programové ředitelky České televize pro národnostní menšiny. Předseda Řecké obce Ostrava je členem Výboru pro národnostní menšiny Moravskoslezského kraje. Předseda Řecké obce Praha a další členka správní rady jsou členy Komise pro oblast národnostních menšin na území hlavního města Prahy Rady hlavního města Prahy. Člen Řecké obce Brno je členem Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva města Brna, člen Řecké obce Karviná je členem Výboru pro národnostní menšiny v Karviné. Řecká obec Jeseník je zastoupena v komisi pro řešení otázek národnostních menšin při městském úřadu Jeseník. Předseda Řecké obce v Třinci je členem komise pro národnostní menšiny Městského úřadu v Třinci.

3.c) Užívání řeckého jazyka v soukromém a veřejném životě

V soukromém životě je řecký jazyk používán individuálně dle znalostí jednotlivců. Ve veřejném životě používán není. Ministerstvo spravedlnosti České republiky eviduje 21 tlumočnicků novořeckého jazyka.

3.d) Užívání jména a příjmení v řeckém jazyce

Trváme na právu zapisovat v matrikách řecká ženská příjmení v nepřechýlené podobě.

3.e) Vzdělávání

Pro žáky základních i středních škol je zabezpečována výuka řeckého jazyka v místech působení Řeckých obcí pouze v odpoledních hodinách. Žáci se slučují podle stupně svých jazykových znalostí do tříd pro začátečníky a pokročilé z několika ročníků více škol. Výuku řeckého jazyka pro předškolní děti umožňují Řecké obce v Praze, v Brně a Šumperku. Na Masarykově univerzitě v Brně na filozofické fakultě v Ústavu klasických studií probíhá výuka novořečtiny a starořečtiny. K řeckému temperamentu neodmyslitelně náleží i řecký tanec-nenahraditelná součást naší národní identity. O studium lidových tanců, jejich zapisování, přesné dodržování a výuku pečuje Lyceum Řekyň v České republice. Financování výuky je velmi náročné a zabezpečováno z různých zdrojů z rozpočtu MŠMT ČR, z rozpočtu měst a obcí, nadačních a soukromých darů a dotací Řecké republiky. Jako vážný nedostatek pocítujeme nutnost každoročně svádět boj o státní dotaci na výuku řeckého jazyka s nejistým výsledkem a nutnost tuto výuku spolufinancovat. Domníváme se, že máme nárok na bezplatnou výuku rodného jazyka tak, jako ostatní občané.

3.f) Kulturní činnost

Kulturní činnost řecké menšiny je velmi bohatá a podílí se na ní všechny organizace. K nejvýznamnějším kulturním svátkům, které výrazně obohatily kulturní dění v České republice v uplynulém roce patří Řecké dny v Krnově-olympiáda (organizovala Řecká obec Krnov-město) a 6. Řecké dny v Brně (organizovaly Řecká obec Brno, Hellenika nadační fond, Lyceum Řekyň v České republice, Česká společnost novořeckých studií a Ústav klasických studií Masarykovy univerzity v Brně). Všechny Řecké obce připravují kulturní a společenský program ke státním svátkům Řecké republiky 25. března a 28. října, ukončený tradiční řeckou lidovou zábavou s hudbou a tancem.

3.g) Rozšiřování a přijímání informací v řeckém jazyce (periodický i neperiodický tisk, rozhlasové a televizní vysílání, internet apod.)

Příslušníci řecké menšiny v roce 2003 nevydávali žádné periodikum. Přijímání informací v řeckém jazyce považujeme za nezbytné, ale finančně velmi nákladné a v současnosti nedostatečné. Aktuální informace lze získat pouze na webových stránkách Řecké obce Krnov-město. Individuální je satelitní příjem řecké stanice EPT. Televizní a rozhlasové vysílání českých médií v řeckém jazyce není zabezpečováno vůbec.

3.h) Podpora činnosti organizací menšiny (dotační programy ministerstev, obecní a krajské samosprávy či příspěvků z jiných zdrojů)

Asociace Řeckých obcí v České republice (AŘO ČR) – nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v České republice za rok 2003.

Řecká obec Praha - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Krnov - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Ostrava - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Brno - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Šumperk- nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Krnov-město – dotace z MU Krnov ve výši 30.000,-- Kč na pořádání Řeckých dnů Krnov 2003-olympiády. Ostatní dotace na výuku řeckého jazyka, oslavu státních svátků a Řecké dny Krnov 2003 byly poskytnuty AŘO ČR z MŠMT a z MK ČR.

Řecká obec Třinec – dotace z MU Třinec ve výši 15.000,-- Kč na činnost organizace: na pronájem, výuku řeckého jazyka, folklórní taneční soubor, semináře učitelů, sportovní aktivity.

Řecká obec Karviná- nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Bohumín-nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Jeseník – neobdržela žádnou dotaci ani finanční příspěvek ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu obce či kraje.

Řecká obec Havířov- nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Řecká obec Vrbno pod Pradědem - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Lyceum Řekyň v České republice – uspělo ve výběrovém řízení a konkurzech ministerstev a obcí a získalo dotace:

MK ČR – „Řecké tance“ ve výši 70.000,-- Kč na semináře řeckých tanců

MK ČR – „Řecké kroje“ ve výši 35.000,-- Kč na zhotovení řeckých národních krojů z Epiru

MK ČR – „Mezinárodní folklórní festival národnostních a etnických menšin-Polská republika“ ve výši 10.000,-- na dopravu

MŠMT – „Výuka řeckých tanců“ ve výši 200.000,-- Kč na výuku řeckých tanců, semináře řeckých tanců a materiální zabezpečení výuky

Statutární město Brno – „Řecké tradiční tance“ ve výši 20.000,-- Kč pro činnost Tanečního souboru Lycea Řekyň v ČR.

Česká společnost novořeckých studií – obdržela příspěvek České akademie věd na publikování sborníku s přehledem přednášek konaných v daném roce.

Společnost přátel Nikose Kazantzakise - nepodala podklady ke zprávě o situaci řecké menšiny v ČR za rok 2003.

Klub přátel Řecka – obdržel příspěvek Ministerstva zahraničí ČR na webové stránky.

Hellenika nadační fond - neobdržel žádnou dotaci ani finanční příspěvek ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu obce či kraje.

4. Projevy intolerance, diskriminace ve vztahu k menšinovému společenství

V řecké komunitě nebyl zaznamenán žádný případ xenofobií nebo rasistických projevů, spojených s diskriminací a intolerancí.

5. *Pocit'ované nedostatky z hlediska legislativních opatření i činnosti orgánů veřejné moci*

Přestože žijí Řekové na území České republiky již 55 let jsou naši krajané, kteří nemají české občanství vedeni jako cizinci s povinností prodlužování pobytu. Tito spoluobčané se dostávají do problémů při studiu, nemohou uzavřít pracovní poměr na dobu neurčitou, mají omezený přístup ke získání úvěru nebo hypotéky na bydlení.

6. *Problémy v životě řecké menšiny*

Nevyřešeným problémem zůstává úhrada nájmu za pronajaté nebytové prostory pro činnost většiny řeckých organizací, výjimkou jsou hlavní město Praha a Krnov.

7. *Příklady dobré praxe (pozitivní příklady vytváření podmínek pro rozvoj menšinového života, spolupráce s orgány veřejné správy apod.)*

Dobrou spoluprací se samosprávou hodnotí představitelé Řecké obce Krnov-město, jako příklad uvádějí spolupráci při pořádání Řeckých dnů Krnov 2003 - olympiády. Jako dobrou označuje spolupráci s orgány veřejné správy dále jen Řecká obec Jeseník. Lyceum Řekyň v České republice navázalo při vystoupeních tanečního souboru mnoho neformálních a přátelských kontaktů s příslušníky různých národnostních a etnických menšin nejen tradičně usídlených na českém území, ale i v dalších částech Evropy. Řecké kulturní, společenské a sportovní akce jsou u našich spoluobčanů, bez rozdílu národností, velmi populární a vyhledávané.

8. *Vlastní hodnocení postavení menšiny*

Řecká národnostní menšina projevuje v rámci obcí, měst a krajů i celé České republiky nepřehlédnutelnou kulturní, společenskou a hospodářskou aktivitu. Příslušníci řecké diaspory si vybudovali dobré postavení v české společnosti, které dále posilují. Pořádané akce jsou hojně navštěvovány českou majoritou a těší se i značné pozornosti představitelů samospráv. Řecká komunita sehrává i významnou úlohu v navazování přátelských vztahů s Řeckem, např. partnerská dohoda mezi Krnovem a Aténami-čtvrtí Pefki.

Na základě písemných podkladů uvedených organizací zpracoval:

Vangelis Liolios

V Brně dne 18. března 2004